

SLUTTRAPPORT /2019HE1-261044 Nok er nok

Sammendrag

Kapittel 1. Bakgrunn for prosjektet

Vi har de siste 15 årene sett mange ambisiøse handlingsplaner, intensjoner og strategier bli iverksatt i kampen mot mobbing, og mange skoler jobber godt med skolemiljøet. Vi får resultater, og det har skjedd en nedgang i mobbingen de siste 15 årene. Det er ingen tvil om at det kraftige nasjonale fokuset har hatt en bevisstgjørende effekt rundt mobbing. Men, elevundersøkelser forteller at fortsatt blir rundt 40.000 elever mobbet hver dag. Etter at opplæringsloven ble skjerpet 1. august 2017 er det nå lovpålagt en nulltoleranse mot krenkelser som mobbing, vold, diskriminering og trakassering i skolen. Det er bra, og derfor må vi opprettholde fokuset ved å avsløre mobbing og vise det sanne ansiktet på hva mobbing virkelig handler om av lidelser og ødelagt barndom. Det er bare den grusomme sannheten som kan vekke våre følelser. Det er identifikasjonen og empatien som kan forandre våre sinn, holde oppe engasjementet, og spre et kraftfullt budskap til skoler over hele landet; *Nok er nok*.

I skolen er mobbing blant de mest alvorlige risikofaktorene for dårlig psykisk helse blant ungdom. Manglende mulighet for livsutfoldelse, lek og læring kan få alvorlige konsekvenser som angst og depresjoner senere i livet. Flere enn 10.000 elever opplever mobbing på sosiale medier. Det er altså dukket opp nye arenaer hvor mobbingen spres seg.

Det finnes et håp, og det finnes også de gode historiene hvor barn og unge har møtt hjelpere som har tatt tak i problemet og gitt barna bedre hverdager. Disse ungdommenes stemme skal også høres i filmen for å vise at det faktisk er mulig å skape forandring.

Nok er nok består av 6 filmer på mellom 8 og 10 minutter. Filmene er bygget opp som intervjuer med 6 unge mennesker i forskjellig alder som har blitt utsatt for mobbing. De kommer fra hele landet.

Kapittel 2. Målsetting og målgruppe

1. Filmserien skal være med å opprettholde fokuset på mobbing ved å vise de alvorlige konsekvensene av mobbing. Både lærere, foreldre og barn skal få et kraftfullt møte med virkeligheten, og filmen skal øke forståelsen og empatien for andre, og åpne veien for viktige forandringer i holdning og handling.
2. Filmserien skal gi skolene et oppdatert materiale og verktøy om dette temaet.
3. Filmenes mål er også å fortelle historier som viser at det er mulig å få slutt på mobbing. Vi møter mennesker som har fått nødvendig hjelp, og som kan fortelle at det er håp og mulighet for forandring.

Målgruppene er lærere, elever, foreldre, skoleledelse og politikere.

Kapittel 3. Prosjektgjennomføring/ Metode

Dokumentarprosjektet begynte som en idé allerede i 2017, og samarbeidet mellom prosjektleder og Rådet for psykisk helse ble innledet. Mobbing et sårbart emne, og det var flere etiske utfordringer i prosjektet. Å oppleve å bli mobbet er for mange svært skambelagt, og mange som har blitt mobbet har fått diagnosen C-PTSD. Å finne folk som både ønsker og orket å stå frem med sin historie har derfor vært den største utfordringen i prosjektet. Vi har løst dette ved journalistisk research, som bl.a bestod i å kontakte Rådets medlemsorganisasjon Mental Helse Ungdom, videre gjennom henvendelser fra personer som har hørt om prosjektet, og ved å saumfare media og henvende seg til personer som allerede har fortalt sin historie.

Prosjektleder og co-produsent har hatt et bredt samarbeid med mange aktører. Tett samarbeid med søkerorganisasjonen, som blant annet har gitt tilbakemelding på alle filmene i produksjonsperioden, diskutert innfallsvinkler og utfordringer knyttet til deltagerens situasjon. Rådet har også formidler kontakt med fagfolk. Prosjektleder har samarbeidet tett med NSSF for å sikre selvmordstrygge filmer. Andre fagfolk har gitt innspill og tilbakemeldinger, blant andre André Baraldsnes ved RKBU vest: *«Har sett igjennom filmene og synes de alle var flotte og fremstilte mobbing på ulike men sannferdig og oppriktig måte. Mye av det vi har forsket frem i de siste 40 årene forteller disse fine menneskene om i sine egne ord.»*

Det har vært tett samarbeid mellom regissør og hele redaksjonen i NRK skole. Tilsvaretsrett har vært viktig og oppe til diskusjon, løst ved å anonymisere skoler og personer i filmene. De har vært gode sparringspartnere for å treffe aldersgruppen: Journalistisk og filmteknisk.

Det tette samarbeidet mellom prosjektleder, Rådet, Martin Myhre i Nasjonalt senter for selvmordsforskning og -forebygging, ikke minst NRK Skole og andre fagfolk har vært avgjørende. Vi hadde mange nyttige samtaler med Foreldreforeningen mot mobbing. Vi hadde også mange nyttige samtaler med psykolog Anne Kjeldsen.

Mange av dem som forteller sin historie har hatt selvmordstanker og forsøk. Gjennom samarbeidet har filmene blitt selvmordstrygge.

Både regissør Tor Segelcke og Journalist/ konsulent, Rita Enstad Karlsen, har begge lang erfaring med å lage dokumentet med sårbare mennesker. For å få gode filmer må deltagerne oppleve seg ivaretatt og vi har hatt lange samtaler med dem alle før vi har gjennomført intervjuene. Det er svært sterke historier vi får høre, det har vært viktig å hele tiden ha smertegrensen til målgruppen; elever i ungdomsskole, i mente. Mange av deltagerne har hatt ønske om å være enda mer direkte og vise mer følelser. Men for at det skal være mulig å for en ungdom på 14-16 år å tåle historiene og ta inn over seg problemstillingene har det blitt brukt mye tid på å finjustere hva som har blitt med i filmene. Også dette i tett samarbeid med deltagerne selv og fagfolk.

De som er med, har sett filmen om seg selv og de har kommentert, godkjent og foreslått endringer.

Lærere opplever filmene som positive og nyttige. NRK Skole, Pål Solum, kjenner skoler og hva de ser og ikke ser av programmer som legges ut.

Til tross for et godt samarbeid med ulike fagfolk og instanser har prosjektgjennomføringen vært sterkt preget av koronapandemien. Det har vært et

tidkrevende og annerledes prosjekt, med mange utsettelse og skjær i sjøen. Dette skyldes både temaet i seg selv, men også hele koronasituasjonen, med sykdom blant de medvirkende, karantene, smittevern osv.

Det tok mye tid å skaffe de medvirkende til filmene. Vi hadde da av naturlige årsaker få møter og opptakene ble utsatt. Dette preget hele prosjektet, og er grunnen til at vi har fått så mange utsettelse. Jeg kunne ikke engasjere andre eksterne faggrupper, og var i ferd med å gi opp hele prosjektet, men bestemte meg for å gjennomføre prosjektet alene.

Jeg behersker alle fagfelt innen filmproduksjon, men har ofte innleid hjelp for å lette arbeidsbyrden. I dette prosjektet har jeg hatt alle roller selv for å få det ferdig. Dvs at jeg har vært manusutvikler, regissør, fotograf og klipper og produsent. Å ta ansvar for alle roller, var det eneste måten jeg fant ut at dette prosjektet kunne realiseres, selv om det ville ta mye lengre tid enn estimert i starten. Nå er filmserien på 6 filmer ferdig og den er publisert på NRK SKOLE.

Hele denne spesielle produksjonsprosessen har en viss betydning for regnskapsrapporteringen. Budsjettet som er grunnlaget for søknaden og innvilget støtte fra Stiftelsen Dam, er på noen poster fravikende. I det store og hele har kostnadene vært større enn stipulert i budsjettet, og siden det er jeg som har laget hele filmserien selv, så er honoreringen deretter.

Kapittel 4. Resultater, vurdering av effektmål og resultatvurdering

Vi mener filmene klarer på en fin måte å fortelle deltagerens historie uten at de som mobber og skolen de har gått på har fått hovedfokus. Det har vært viktig at de som mobbet og skolens ansatte ikke blir hengt ut offentlig uten mulighet til å fortelle sin del av historien.

Samlet beskrevet handler filmene om hva barna opplevde i skolesammenheng. Gjennom historiene får vi kjennskap til den ytre «grunnen» til mobbing; utseende, rasisme, kjønnsidentitet eller bare «du er så irriterende». Ved å se filmene ser vi hvor irrelevante disse begrunnelsene er. Filmene får også frem hvor viktig foreldrenes rolle har vært. Uten deres støtte og handlekraft ville ikke historiene endt like positivt.

Ikke minst gir filmene håp. Håp om at det vil bli bedre. Om at det finnes noen der ute som kan hjelpe. Og den kan gi troen på at vi har en styrke i oss som vi kan finne tilbake til når vi får den hjelpen vi trenger.

Filmserien som skal brukes i klassesituasjoner på ungdomsskole er nytt. Formatet og fremstilling er tilpasset ungdomsskolen, et verktøy som ikke finnes. Det finnes små dramatiseringer, men de er situasjonsavhengige og konstruerte.

De 6 filmene er kjøpt av NRK SKOLE og publisert på deres nettsider, slik at de nå er tilgjengelig for skoler over hele landet. NRK skole ved redaktør Pål Solum vurderer serie på denne måten:

Temaet mobbing er et tema som det dessverre aldri blir overflødig å snakke om. Alle opplever mobbing i løpet av barndommen og ungdomstiden – enten som mobbeoffer, mobber eller som tilskuer. På nettsidene til NRK Skole har vi en del filmer om temaet, både serier og enkelte episoder, og tematikken er bakt inn i dramaserier fra NRK Super som også er å finne på NRK Skoles hjemmesider. Det meste av innholdet vårt innen denne tematikken retter seg mot en yngre målgruppe, og vi har vært på jakt etter tilpasset og bra innhold

som treffer en litt eldre målgruppe enn elever på barneskolen. Dette gjør serien «Nok er nok» med sine sterke historier om mobbing, fortalt av den som ble mobbet. Heldigvis har alle seks historiene i serien en positiv utgang, og det går i dag bra med alle mobbeofrene. Serien formidler et håp og at det alltid finnes en løsning ut av problemene, noe alle de medvirkende viser gjennom sine egne historier og egne statements på slutten av hver film. Vi tror denne serien vil brukes flittig i undervisningen, særlig på ungdomsskole og VGS – både som felles påsyn i klasserommet, eller som lekse og 1:1-visninger til elevene.

NRK SKOLE har promotert filmene på facebook og flere av filmene har fått et veldig stort antall treff. En av filmene har pr. 10.12 2021 oppnådd 250.000 visninger og nådd ut til 526.000 personer iflg. tall fra NRK. Dette er uvanlig høye tall for NRK SKOLE. Alle filmene stiger i antall seere for hver dag, og tallene vil stige betydelig i 2022. De gode tallene skyldes flere faktorer; bl.a har mange lærere oppdaget serien og bruker den. Det at serien ble nominert til Årets Helsepris av Stiftelsen Dam, har også vært en drahjelp i oppmerksomhet og visninger. Rådet for Psykisk Helse og NRK vil fortsette å slippe filmer på sosiale medier i 2022. Lenke fra NRK SKOLEs nettside skal nå i markedsføringsprosessen tilbys ForeldreForeningen mot Mobbing, OSSMOTMOBBING og Mental Helse Ungdom.

Kapittel 5. Oppsummering/ konklusjon/ videre planer

Vi mener filmserien har blitt slik vi håpet, og er fornøyde med at prosjektet idet hele tatt ble gjennomført, til tross for koronapandemien. Nå lever filmene sitt eget liv på NRK SKOLE og sosiale medier, men vi søker Den Kulturelle Skolesekken for visning på skoler rundt om i landet.

Forslaget vi søker om består bl.a. i at enkelte av de medvirkende blir med på reise rundt på skoler for visning av filmene. Det blir laget et pedagogisk opplegg for skolevisning med debatter i plenum og klasser.

Referanse/ litteratur

Ingen spesielle kommentarer

Vedlegg

Serien kan sees her på NRK SKOLEs nettside.

<https://www.nrk.no/skole/?page=search&q=nokernok>